

ТЕХНОЛОГИЯ МАШГУЛОТЛАРИДА АХБОРОТ ТЕХНОЛОГИЯЛАРИНИ ҚўЛЛАШНИНГ ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ

DOI: <https://doi.org/10.53885/edinres.2021.83.76.005>

Аскарлов Аброр Давлатмирзаевич,

*Педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент.
Термиз давлат университети, Таълим сифатини назорат қилиш бўлими
бошлиғи.*

Аннотация: Мақолада технология таълими машгулотлари жараёнида ахборот технологияларини қўллаш ўрни ва аҳамияти мантиқий кетма-кет, изчил, узлуксиз, узвий ёритилган.

Таянч сўзлар: технология, жараён, имконият, умумқасбий, дидактик имконият, педагогик фаолият, компонент, интегратив, инновация, компетенция.

ПРИМЕНЕНИЕ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ТЕХНОЛОГИЧЕСКОМ ПОДГОТОВКЕ СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ

Аскарлов Аброр Давлатмирзаевич,

*доктор философии по педагогическим наукам (PhD), доцент.
Начальник отдела контроля качества образования, Термезского
государственного университета*

Аннотация: В статье представлена логическая, последовательная, непрерывная, углубленная дискуссия о роли и важности использования информационных технологий в технологическом образовании.

Ключевые слова: технология, процесс, возможность, общепрофессиональный, дидактическая возможность, педагогическая деятельность, компонент, интегративность, инновация, компетентность.

APPLICATION OF INFORMATION TECHNOLOGIES IN TECHNOLOGICAL TRAINING COMPARATIVE ANALYSIS

Askarov Abror Davlatmirzayevich,

*Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), associate Professor. Head
of the Department of Quality Control of Education, of Termez State University*

Abstract: The article presents a logical, consistent, continuous, in-depth discussion about the role and importance of using information technology in technological education.

Keywords: technology, process, opportunity, general professional, didactic opportunity, pedagogical activity, component, integrativity, innovation, competence.

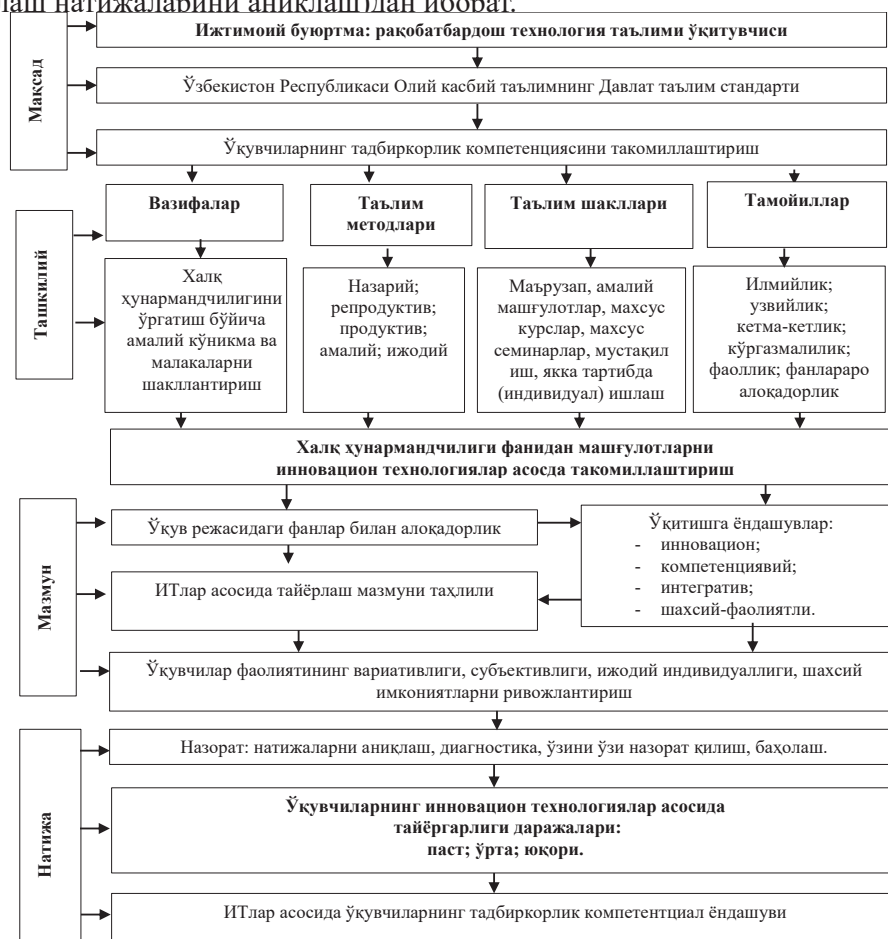
Технология таълими жараёнида ахборот технологияларини қўллашнинг ўрни ва аҳамиятини изоҳлаб бериш, бўлажак технология таълими ўқитувчисини тайёрлашда умумқасбий фанларни ахборот технологиялари асосида ўқитишнинг дидактик имкониятлари, замонавий ўқитиш технологиялари ва воситалари асосида умумқасбий тайёргарлик фанларини ўқитишнинг концептуал асослари, умумқасбий тайёргарлик фанларини ўқитишда бўлажак технология таълими ўқитувчисини касбий тайёрлаш мазмуни ва унинг мантиқий-тузилмавий схемаси изоҳлаш таълим самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Ўқувчиларни ўқитишда ахборот технологияларидан фойдаланишга касбий тайёрлашнинг асосий йўналишлари аниқланди ва модели ишлаб чиқилди: ўқувчиларни педагогик фаолият жараёнида ахборот технологияларидан фойдаланишга тайёрлаш ҳолати ўрганилиб, уларнинг технология таълими жараёнида ўқитишнинг ахборот технологияларини қўллаш кўникмалари таъхис қилинди.

Педагогик адабиётлар таҳлили асосида ва ўқувчининг касбий фаолиятида ахборот технологияларидан фойдаланиш талабларидан келиб чиққан ҳолда, тадқиқот давомида куйидаги мезонлар ажратиб кўрсатилди: мотивация ва касбий фаолиятда ахборот технологияларидан фойдаланиш бўйича билимларнинг эгалланганлик даражаси; ўқувчи ўқув фаолиятида ахборот технологияларидан фойдаланишда ижодкорлик кўникма ва малакаларнинг шаклланганлик даражаси.

Технология таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ахборот технологияларидан фойдаланишнинг педагогик тузилмаси қиёсий таҳлили схемаси ишлаб чиқилди (1-расм).

Технология таълими ўқитувчисини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш педагогик тузилмасининг мақсад компоненти (жамиятнинг рақобатбардош технология таълими ўқитувчисини тайёрлашга ижтимоий буюртмасига кўра, Ўзбекистон Республикаси олий касбий таълимнинг ДТСлари асосида технология таълими ўқитувчисини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш ва натижасини аниқлаш, ташкилий компоненти (вазифалар, таълим усуллари, таълим шакллари ва таълим тамойилларини аниқлаш ва ишлаб чиқиш), мазмуний компоненти (“Халқ хунармандчилиги” фани бўйича ишлаб чиқилган дастурлар асосида – инновацион, компетенциявий, интегратив, шахсий-фаолиятли ёндашувларни қўллаб, амалий машғулотларни ташкил этиш орқали бўлажак технология таълими ўқитувчиларида фаолияти вариативлиги, субъективлиги, ижодий индивидуаллигини, шахсий имкониятларни ривожлантириш), натижа компоненти (бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш натижаларини аниқлаш) дан иборат.

1-расм. Ахборот технологиялари асосида ўқувчиларнинг тадбиркорлик компетентлигини тайёрлашнинг қиёсий таҳлили

Илмий-тадқиқот ишларини ўрганиш натижасида амалий педагогик тажрибадан келиб чиқиб, бўлажак технология таълими ўқитувчиларини тайёрлашда ИТлардан фойдаланишнинг педагогик тузилмаси схемаси ва натижасини ташхис қилиш модели ишлаб чиқилди.

Бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлаш турли даражадаги вазифаларни бажариш орқали амалга оширилди [4,55]. Вазифаларни бажаришда фаолиятнинг хусусиятига қараб, ахборот технологиялари асосида касбий, педагогик кўникма ва малакаларни ривожлантиришнинг тўрт (интуитив, репродуктив, репродуктив-ижодий, иждодий) даражаси белгиланди.

Бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлашнинг педагогик тузилмаси илмийлик, узвийлик, кетма-кетлик, кўргазмалилик, фаоллик, фанлараро алоқадорлик тамойилларига асосланган, шунингдек, таълим натижасини аниқлаш учун баҳолаш мезонлари аниқланиб олинди. Эксперт баҳолаш мезонларини белгилаш ва уларнинг объективлик, интегративлик, қайтар алоқа ўрнатиш, психологик мослашувчанлик каби ташкилий-функционал имкониятларини тизимлаштириш орқали бўлажак технология таълими ўқитувчиларининг касбий фаолиятга тайёргарлик даражасини педагогик ташхис қилиш методлари (дарсни специфик таҳлил қилиш, иждодий топширик, амалий ишлар) такомиллаштирилди.

Ўқувчиларда касбий билим, кўникма ва малакаларни ахборот технологиялари асосида шакллантириш жараёни вазиятни яратишда мазкур педагогик жараён иштирокчилари, яъни бўлажак технология таълими ўқитувчилари фаолиятининг ўзига хос хусусиятлари, унинг таркибий қисмлари мазмуни, компьютерни ўқувчининг фаолият объекти сифатида жалб этиш ҳолатлари кузатилди. ахборот технологиялари асосида ўқитишда ўрганилаётган педагогик ҳодиса ёки жараённинг ахборот модели ўқувчи фаолиятининг объекти ҳисобланади.

Ўқувчиларда билим, кўникма ва малакаларни ахборот технологиялари асосида шакллантириш педагогик таъминотининг зарурий шarti педагогнинг мазкур жараёнга тайёрлиги ҳисобланади. Ўқитувчи халқ хунармандчилиги ўқув фанини ахборот технологияларидан фойдаланган ҳолда ўрганиш асосига методик тизим билим, кўникма ва малакаларни шакллантириш дастурига эга бўлиши керак.

Умумтаълим мактаблари технология таълими йўналишлари битирувчилари Малака талаблари ва уларнинг касбий-педагогик тайёргарлик даражаларини ташхислашнинг таҳлилий, лойиҳалаш ва педагогик прогностик компонентлари функцияларини интегратив мувофиқлаштириш асосида бўлажак технология таълими ўқитувчиларини ахборот технологиялари асосида тайёрлашнинг концептуал асоси мазмуни такомиллаштирилди.

Адабиётлар:

1. Сотиболдиев З.Ш. “Дизайн асослари”. -Т.: “Иқтисод-молия”. 2008.Б.22
2. Стефановская Т.А. Педагогика: наука и искусство. –М.: Издательство “Совершенство”. -1998. С.19
3. Ҳабибулло Солих. Рамзий безаклар маъноси. –Тошкент: “Ўзбекистон”, 2003. №3. Б.21
4. Ходжабоев А.Р. Научно-педагогические основы учебно-методического комплекса подготовки учителя труда. Автореф. дисс...д-ра пед. наук. –Т.: 1992. С.55
5. Нишаналиев У.Н. Формирование личности учителя трудового обучения: проблемы и перспективы. –Ташкент: Ўқитувчи, 2000. С.198
6. Shomirzayev, M.Kh. (2019). The ethical characteristics of traditional embroidery of Fergana valley people. European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences, 7 (12). - P. 58.
7. Shomirzayev, M.Kh. (2019). Ethnic peculiarities of artistic embroidery of

the peoples of the Ferghana valley. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7 (12). -P. 967.

8.Shomirzayev, M.Kh. (2019). Local features of the traditional embroidery of the Ferghana valley. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 7 (12). -P. 971.

9.Shomirzayev, M.Kh. (2020). Education is personally focused technology. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (8), Part. 95.

10.Shomirzayev, M.Kh. et al. (2020). National handicrafts of Uzbekistan and its social – economic significance. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (8), Part III. 135.

11.Shomirzayev, M.Kh. (July, 2020). Technology of Educational Process in School Technology Education. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*. Impact Factor 5.366. -№ 02. -P. 217. (www.usajournalshub.com/index.php/tajssel).

12.Shomirzayev, M.Kh. (30 July, 2020). Developing Educational Technologies in School Technology Education. *The American Journal of Social Science And Education Innovations*, Impact Factor 5.26. -P.II/VII 55. (www.usajournalshub.com/index.php/tajet).

13.Shomirzayev, M.Kh. The Concept Of Pedagogical Technology And Basic Principles. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*. (Affiliated to Kurukshetra University, Kurukshetra, India), Vol. 10, Issue 11, November 2020 *Scientific Journal Impact Factor (Sjif 2020-7.13)*. -Part 1561. (<https://saarj.com>)

14.Shomirzayev, M.Kh. (2020). Ethnic characteristics of national traditional crafts. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8 (12). - P. 221.

15.Shomirzayev, M.Kh. (2020). “Technology” In Secondary Schools Organization of Science Classes. *The American Journal of Social Science and Education Innovations*, Impact Factor 5.525 (11). -P. 401. (www.usajournalshub.com/index.php/tajet).